

เทศน์เช้า วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๗

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ เราฟังธรรมะกันทุกวัน ตอกย้ำแล้วตอกย้ำอีก จิตใจเรายังเร่ร้อนเลย วันนี้ วันสงกรานต์ วันหยุด เขาให้กลับไปหาครอบครัว เพื่อความกตัญญูกตเวที ให้ครอบครัวอบอุ่น ถ้าครอบครัวอบอุ่น คุณพ่อแม่อยู่ที่บ้านละล้าละลังๆ เมื่อไหร่ลูกจะมาเยี่ยมเยียน

ถ้าจิตใจมันอบอุ่น เราอยู่บ้านของเราด้วยความเข้มแข็ง เขาออกไปทำมาหากิน เขาถึงเวลาของเขา เขาจะกลับมาหรือไม่กลับมา เขามีธุระปะปังของเขา ถ้าจิตใจมันเข้มแข็ง จิตใจมันอบอุ่น มันอบอุ่นที่ตัวเรา มันอบอุ่นที่ตัวเราเพราะว่าอะไร เพราะว่าเราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้ามีธรรมในหัวใจแล้วมันไม่เร่ร้อนไง

ถ้าคำว่า “เร่ร้อน” ที่ไหนก็เร่ร้อน ถ้าเร่ร้อนจากโลกนะ มาบวชเป็นพระก็เร่ร้อน มาอยู่ปฏิบัติก็เร่ร้อน ถ้าคำว่า “เร่ร้อน” แล้ว มันไม่มีจุดยืนของมัน ถ้ามีจุดยืน สิ่งมีชีวิตมีพัฒนาการของมัน สิ่งที่มีพัฒนาการของมัน มันเจริญเติบโตงอกงามของมัน คุณสิ รัฐบาลทั้งหลายเวลาเกิดเป็นทารกขึ้นมา เขายังเอาตัวรอดไม่ได้หรอก เด็กทารกถ้ามันเอาตัวรอดเองไม่ได้ ต้องมีคนดูแลอบรมมันมา แต่เราโตขึ้นมา มีสติปัญญา เป็นรัฐบาลนะ เป็นผู้นำนะ นี่เขามีปัญญาของเขามาหาศาลเลย มันมาจากไหนล่ะ? มันก็มาจากเราเกิดมาเป็นทารกเหมือนกันนั่นแหละ สิ่งมีชีวิตไง สิ่งมีชีวิตต้องพัฒนาการของมัน ถ้าสิ่งมีชีวิตมีพัฒนาการของมัน มันพัฒนาผ่านอะไร? ผ่านกาลเวลา กาลเวลา วันคืนล่วงไปๆ เราได้พัฒนาขึ้นมาไหม จิตใจเราได้มันคงขึ้นมาไหม จิตใจเรามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมาไหม

ถ้าฟังธรรมๆ ฟังธรรมเพราะเราเชื่อมั่นในครูบาอาจารย์ของเราไง ถ้าครูบาอาจารย์ของท่านมีจุดยืนของท่าน เวลาปรารภสนทนาถึงที่สุดแห่งทุกข์ ท่านปฏิบัติของท่านถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วมันเต็ม มันเต็ม มันพอดีของมัน มันไม่พร่อง ถ้ามันไม่พร่อง มันจะเอาอะไรไปเติมให้มันมากไปกว่านั้น

แต่ถ้าเวลามันพร้อมอยู่ ความเต็มอันนั้นมันตอกย้ำๆ เรา ฟังธรรมๆ นะ จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ถ้าใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงนั้นมันเปิดรับหรือเปล่า ถ้าใจดวงนั้นมันเปิดรับขึ้นมา มันต้องพัฒนาของมัน

ความเป็นอยู่ เวลาเราตราครุฑทำหน้าที่การงานของเรา เราทำมาเพื่ออะไร? เพื่อความมั่นคงของชีวิต ทุกคนเกลียดความทุกข์ ปราบปรามความสุข แล้วมันได้ความสุขสมความปรารถนาใหม่

เวลาเราพยายามทำหน้าที่การงานของเรา เราทำมา ทำมาเพื่อความมั่นคงของชีวิตนะ ถ้ามันมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็อาศัยสิ่งนี้เพื่อดำรงชีวิตไป แต่สิ่งที่มีค่ามากกว่านั้น ความสุข ความสุขมันเกิดจากอะไร? ความสุขมันเกิดจากความพอใจ ถ้าเราพอใจ จิตใจนี้มันตำทราวม จิตใจนี้มันหยาบช้า มันได้สิ่งใดมามันสมความปรารถนาๆ สมความปรารถนาด้วยความสุจริตหรือความทุจริต

ถ้าสมความปรารถนาด้วยความสุจริต คนเรามีอำนาจวาสนา มีกรรมขึ้นมา ทำสิ่งใดมันก็ประสบความสำเร็จในชีวิตของมัน ถ้าประสบความสำเร็จในชีวิต สิ่งนั้นก็เป็นบุญกุศล บุญกุศลนี้ใครกระทำให้ก็จิตดวงนั้นมันสร้างมา ถ้ามันสร้างมา เพราะเราสร้างบุญกุศลมา เราทำสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จ ถ้าเราสร้างมาทุกข์ๆ ยากๆ ครึ่งๆ กลางๆ เราทำสิ่งใดก็ขาดตกบกพร่องไป ความขาดตกบกพร่องมันเพิ่มความทุกข์ ให้ความทุกข์ เพราะอะไร เพราะเราทำสิ่งใดแล้วเราไม่สมความปรารถนา พอไม่สมความปรารถนา เราก็มองว่าเรามีความทุกข์ๆ ความทุกข์มันเกิดจากอะไร? เกิดจากว่าเราไม่เข้าใจจิตใจของเราเอง

ถ้าเราเข้าใจจิตใจของเราเอง เราทำของเราเอง เราพอใจ เรายิ้มแย้มแจ่มใสเผชิญกับความจริง เราทำของเราเอง ถ้าทำสิ่งใดประสบความสำเร็จ เราก็ประสบความสำเร็จ เพราะบุญกุศล ถ้าทำสิ่งใดแล้วมันขาดตกบกพร่องขึ้นไปก็เพราะเราทำของเราเอง เราทำบุญของเราเอง เพราะเราได้เกิดเป็นมนุษย์

การเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งมีชีวิตมีพัฒนาการของมัน แม้แต่ใบหญ้ามันมีชีวิตของมัน มันได้ความขึ้น มันได้แดดของมัน มันถึงอภิมันขึ้นมา มันมีพัฒนาการของมัน พัฒนาการของมันคือว่ามันเปลี่ยนแปลงของมัน มันคัดแปลงของมัน มันแก่กล้าของมันไป เขามามันยากขึ้นเรื่อยๆ ยิ่งถ้ามันพัฒนาของมัน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งมีชีวิตมันยังพัฒนาของมัน วิวัฒนาการของมันต้องมีของมัน เราเกิดมาเป็นมนุษย์ไฉน เวลาเกิดเป็นมนุษย์ จิตนี้สำคัญ สำคัญเพราะอะไร เพราะความสุขความทุกข์มันอยู่ที่นี้ ถ้ามันอยู่ที่นี้ เวลาพูด พูดอย่างนี้ เวลาความสุขมันอยู่ที่ใจๆ พวกเราก็บอกว่า “มันอยู่ที่ใจที่ไหน มันอยู่ที่ปัจจัยเครื่องอาศัย มันอยู่ที่ลาภสักการะ มันอยู่ที่ชื่อเสียงข้าวของเงินทองมันจะเป็นความสุข”...ก็คิดกันอย่างนั้นไฉน

เวลามันชราภาพมา เวลามันแก่มันเฒ่าขึ้นมาแล้ว กองเงินกองทองกองอยู่นั้น แล้วมันจะมีความสุขจริงหรือเปล่าละ นี่มันละล้าละลึง ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วเวลาพลัดพรากไปมันมีสิ่งใดค้ำจุนชีวิตนี้ แต่เราได้ทำบุญกุศลของเรามา เราได้เสียสละของเรามา เราได้ความมั่นคงของชีวิตเรามา มันจะไปไหน...จะไปไหนก็ไปสิ คนเราจะไปด้วยความมองจากลำหญา กับคนจะไปด้วยความละล้าละลึง มันแตกต่างกันอย่างไร

มันจะเห็นคุณค่าต่อเมื่อเราจะสิ้นสุด เราจะเปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติเขาว่า คนตายๆ...มันเปลี่ยนหน้าที่เท่านั้นแหละ จิตมันเปลี่ยนหน้าที่ของมันไป มันจะเปลี่ยนได้ต่อเมื่อมันต้องมีความพร้อมของมัน มันเปลี่ยนต่อเมื่อมันมีบุญกุศลของมัน มันถึงได้ตำแหน่งหน้าที่การงานที่ดี ถ้ามันเปลี่ยนไปด้วยความขาดตกบกพร่อง เราก็ต้องไปหางานทำของเราใหม่ ถ้าเราเปลี่ยนไปโดยที่เราทุกข์เรายากขึ้นไป มันต้องล้มลุกคลุกคลานไป อันนี้มันคืออะไรละ? มันคือการกระทำ นี่คือการกรรม กรรมดีกรรมชั่วไฉน ถ้าเราทำ เราเห็นคุณค่า

ถ้าเขาบอก “อ้าว! มันไม่มีความสุข ความสุขของเราคือหน้าที่การงาน คือสิ่งวัตถุปัจจัยเครื่องอาศัยที่เราพอใจ” มันพอใจ พอใจแล้วมันพึงได้จริงหรือเปล่าละ

มันพึงได้ มันพึงได้ชั่วคราว คำว่า “ชั่วคราว” พึ่งพาอาศัย ปัจจัย ๔ เป็นเครื่องอาศัยของชีวิต มันเป็นที่อาศัย มันไม่เป็นความจริง แล้วความจริงอยู่ที่ไหนละ ความจริง เราแสวงหาความจริงอยู่ที่ไหนละ

ความจริง เห็นไหม คุณติ ในเมื่อจิตเราจริง เพราะว่าจิตนี้มันเวียนว่ายตายเกิดจริง ได้สถานะความเป็นมนุษย์ ชีวิตนี้คือละคร เราได้บทบาทหนึ่ง บทบาทชาติหนึ่ง แล้วบทบาทชาติต่อไป ถ้ามบทบาทชาติหนึ่ง จิตนี้มันเป็นความจริง เพราะมันเวียนว่ายตายเกิด แล้วถ้ามันเป็นความจริง อะไรเป็นความจริงที่เป็นคู่กับมันละ

เป็นความจริงคู่กับมัน สุข-ทุกข์ ความพอใจ-ไม่พอใจ ความพอใจ-ไม่พอใจมันไปเผาลน เผาลนมันก็อ้างเล่ห์ “มันทุกข์เพราะมันขาดปัจจัยเครื่องอาศัย มันทุกข์เพราะว่าโลกธรรม ๘ มันทุกข์เพราะคนไม่ยกย่องสรรเสริญ”...มันไปโทษนู่นนะ มันไม่โทษตัวมัน

ถ้าตัวมันนะ ใอนั้นโลกธรรม ๘ คำสรรเสริญยื่นขอเราเขียนได้เต็มบ้านเลย แล้วก็แปะไว้ นี้เขาสรรเสริญเรา แล้วมันเป็นไหมล่ะ เพราะไม่มีใครสรรเสริญเรา นี้โลกธรรม ๘ ใด เราไปเห็นสิ่งนั้นมันอ้างอิงว่าสิ่งนั้นเป็นความทุกข์ใจ

แต่ถ้าจิตใจมันเป็นความสุขล่ะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา นะ สร้างสมบุญญานุการมาเป็นศาสดา เวลาตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วเผยแผ่ธรรม เขาจ้างคนมาค่า เทวทัตจ้างนายแม่นธนูไปยิง มาฆ่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เราเชิดชูกันว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ เราก็เชิดชู เราก็ชื่นชมใช้ไหม แต่คนที่มันไม่เห็นด้วย เห็นไหม เทวทัตจ้างนายมหาธนูไปยิงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเอา ๒ คนไปฆ่าตัดตอน เอา ๔ คน ไปฆ่าอีก ๒ คน ไปฆ่าๆๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการมาบวชหมดเลย

นี่ไง เราไปมองว่าปัจจัยเครื่องอาศัย เราไปโทษนั่นไง เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาด้วย ทำไมคนเขาฆ่าจ้างวานฆ่าล่ะ? เพราะเขาไม่เห็นด้วยกับการที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำคุณงามความดี สิ่งที่เขาเห็นว่าโลกธรรมมันจะเป็นขนาดไหน แต่ท่านไม่ทุกข์ไม่ร้อน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คนเขาจะฆ่ามา เทศนาว่าการให้เขามาบวช แล้วเทศนาว่าการเขาจนเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา นี่คนเขาจะฆ่ามา ถ้าอย่างเรา คนเขาจะฆ่ามา เราก็ฆ่าเขาตอบสิ นี่คนเขาจะฆ่ามา ยังดึงเขาเทศนาว่าการชักนำมาๆ จนให้จิตใจเขาเปิดขึ้นมา แล้วให้เขาทำคุณงามความดีของเขาขึ้นมา

พูดถึงถ้ามันเป็นความสุข ความสุขจริงที่นี้ไง ขนาดปัจจัยเครื่องอาศัยเป็นความมั่นคงของชีวิต ความสุขมันอยู่ที่นั่น ความสุขมันไม่ได้อยู่ที่หัวใจของเรา เพราะอะไร เพราะจิตใจเรามันหยาบ ยังไม่ละเอียดพอ

ถ้าละเอียดพอ เรามีสติปัญญา ชีวิตนี้ก็ทุกข์ๆ ยากๆ มาพอแรงแล้วล่ะ แล้วอะไรมันจะเป็นความจริงกับชีวิตเราล่ะ อะไรที่ฟังได้จริงล่ะ หน้าที่การงานเราก็ทำไป เพราะเราเกิดมาเป็นคน เราเป็นญาติกัน

โดยธรรม มีปากมีท้อง มันต้องอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัยดำรงชีวิตเหมือนกัน แต่ชีวิตนี้ดำรงไว้ คนที่ละเอียดขึ้นมา ชีวิตนี้ดำรงไว้แสวงหาความจริง จิตนี้เป็นความจริง เวียนว่ายตายเกิด มันต้องอาศัยความจริงของมัน

เวลาสติ เราศึกษาโดยโลก สติ สมาธิ ปัญญา สติเราก็ไปดูตำรา สติก็ ส.เสื่อ ต.เต่า สระอิ แล้วตัวจริงมันอยู่ในไหนล่ะ แต่เพราะจิตเราละเอียด สติศึกษามาเป็นปริยัติ ศึกษาเพื่อจะค้นคว้า เราจะค้นคว้าขึ้นมาถ้าเรามีสติ ที่เราคิดได้เพราะเรามีสติเราถึงคิดได้ แต่ถ้าเราขาดสตินะ อารมณ์มันรุนแรง มันก็คิดไปตามอารมณ์ สัญญาอารมณ์ เพราะมีสติมันถึงยับยั้ง ยับยั้งที่มันคิดร้อยแปดพันเก้า ยับยั้งที่มันคิดแล้วมันจะแสวงหา ยับยั้งที่มันจะกว้าน โลกนี้เป็นของเรา มันจะกว้านทุกอย่างที่เป็นของเรา เป็นตัวตนของเรา เรามีอำนาจมาก จะกว้านมาหมดเลย

พอมันมีสติขึ้นมา “นี่สมบัติบ้า เอ็งจะบ้าแล้วนะ เอ็งจะแบกโลกหรือ”

ทุกคน คำว่า “แบกโลก” พอเรารู้ว่าแบกโลก เราก็จะวางทันที เราไม่อยากจะแบกโลก เราอยากอยู่บนโลกนี้ด้วยความสุขของเรา แต่เวลากิเลสมันมา มันกว้านมา เพราะมันไปยึดมันถือมัน “นั่นของเรา นี่ของเรา” นั่นล่ะคือแบกโลก ถ้าขาดสติมันก็จะไปแบกโลก

แต่ถ้ามีสติมันก็จะวาง วางแล้วเราไม่สนใจใช้ไหม...องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้สอนอย่างนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน คุณิ คนเราต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ปัจจัย ๔ ขาดไม่ได้ แม้แต่พระบรมมาก็ต้องมีปัจจัย ๔ บริหาร ๘ คือปัจจัย ๔ เพราะมันจะแสวงหาปัจจัย ๔ เพื่อดำรงชีวิต

ฉะนั้น พอเรามีสติ เรายับยั้งได้เราก็ทำหน้าที่การงานของเราไปโดยหน้าที่การงาน เพราะเราเกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม เราเกิดมาเป็นญาติกันนะ เรามีชีวิตเหมือนกัน เรามีปัจจัยเครื่องอาศัยเหมือนกัน เราเป็นญาติกันโดยธรรม นี่เป็นญาติกันโดยกรรม มีเวรมีกรรมมาด้วยกันทั้งนั้นแหละ ถ้าเป็นญาติกันโดยกรรม เราก็ทำหน้าที่การงานของเราไป แต่เรามีสติปัญญา โลกธรรม ๘ มันซัดมา มันกระทบมารุนแรงขนาดไหน เราขึ้นเผชิญกับมัน พายุมันจะโหมมาขนาดไหน เรามีสติปัญญานะ พายุมันผ่านพ้นไป ชีวิตเรายังอยู่ ถ้าพายุมันหักโหมมา เราขาดสติ เรามีแต่ความน้อยเนื้อต่ำใจ ล้มลุกคลุกคลานไป ให้พายุมันพัดเราไป ไปตกหน้าผาไหนก็ไม่รู้ จะไปทุกซอกที่ไหนก็ไม่รู้ พายุอารมณ์ไง

โลกธรรม ๘ มันจะพัดมาขนาดไหน ถ้ามีสติปัญญายับยั้งได้ เષฐิณหน้ากับมัน พายุจะรุนแรงขนาดไหน บุคคลคนนั้นยังยืนขวางมันอยู่ จิตใจเรายังเข้มแข็งสู้กับมัน ถ้าสู้กับมัน มันผ่านพ้นไป นี่ความจริง เห็นไหม สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง พายุมันจะโหมมาขนาดไหนมันก็ต้องผ่านพ้นไป ชีวิตยังอยู่ นี่ความจริงใจ จิตนี้เป็นความจริงใจ ความจริงจะเผชิญกับมันใจ ถ้ามีสติยับยั้งมันได้ ถ้าทำสมาธิขึ้นมาละ จิตที่เป็นความจริงมันต้องการความจริง ถ้าคิด สมาธิ ปัญญาจะเป็นความจริงกับมัน ความจริงกับมันเพราะอะไร เพราะมันเกิดจากจิตใจ

สมาธิเกิดจากไหน สติ สมาธิ ปัญญา มันเกิดจากไหน? เกิดจากตาไปอ่านหนังสือ เกิดจากตาไปค้นคว้ามา... ใ่อันนี้มันสมอง มันสัญชาตญาณของมนุษย์ นี่สถานะของมนุษย์ มนุษย์ศึกษาได้แค่นี้

ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ถ้ามีสติปัญญาเรายับยั้งได้ สติปัญญาของเรา จิตของเราสูงกว่าเขา สูงกว่าเขาเพราะอะไร สูงกว่าเขาเพราะเราก็เป็นมนุษย์ เราก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย เราก็ทำหน้าที่การงานของเราใช้ไหม แต่จิตใจของเรายังหาความจริงเพื่อมันๆ ใจ

แต่โลก พอเขาประสบความสำเร็จในชีวิต เขามีปัจจัย ๔ ของเขาแล้ว เขาบอกเขามีความมั่นคงของชีวิต แล้วเวลาเขาจะตายไป เขาจะพลัดพรากจากมันไป เขาไม่มีอะไรพึ่งพาอาศัยเลย เขาก็มีแต่ความกระวนกระวาย แล้วสมบัติเขาก็กองอยู่นั้น จิตของเราก็ต้องตายไป

แต่ของเรา เรามีสติปัญญา เราก็แสวงหามาเพื่อดำรงชีวิต เราก็มีของเรา เราก็ใช้สอยของเรา จับใช้ได้ป่วยเราก็เอาปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต เพื่อรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วย เราใช้สอยของเรา เราเลี้ยงดูพ่อแม่ของเรา เราทำบุญกุศลของเรา อันนี้ไม่ใช่ของพ่อแม่...ของเรา เราสละเอง จิตใจเราเป็นคนสละเอง จิตใจเราทำของเราเอง ถ้าเราทำของเรา เราสละสละเพื่อให้จิตใจมันมีปัญญา มันสามารถสละสละได้ พอจิตใจของมันมีปัญญา มันมีสติของมัน มันคิดได้แบบนี้ มันคิดได้แบบนี้คิดแบบโลกๆ นะ คิดแบบทาน ศีล ภาวนา

ถ้ามันถือศีลละ คุณี สิ่งที่มีชีวิตมันวิวัฒนาการของมัน จิตใจของเรามีวิวัฒนาการใหม่ จิตใจเราเติบโตขึ้นมาใหม่ จิตใจของเราให้กิเลสมันเหยียบย่ำอยู่นี่ ทุกข์ยากอยู่นี่ ให้กิเลสมันครอบงำอยู่นี่ มันไม่เติบโตเลย เหมือนดอกหญ้า มันไม่สามารถแทงขึ้นมาจากพื้นดินได้เลย จิตใจของเรามันไม่มีคุณธรรม

ไม่มีความคิดแตกต่างกับกิเลสที่มันคิดอยู่ในหัวใจนี้บ้างเลยหรือ ถ้าจิตใจเรามีสติปัญญา มันมีความคิดเห็นใหม่ ไบหลู่มันยังแทงขึ้นมาจากดิน ความรู้สึกดีๆ ของเรา ปัญญาดีๆ ของเรามันไม่แทงขึ้นมาจากหัวใจของเราบ้างเลยหรือ ถ้ามันแทงขึ้นมาจากในหัวใจ สติ สมาธิ ปัญญา

ถ้าปัญญาภาวนามยปัญญา มันมีทาน มีศีล มีภาวนา ถ้าเกิดภาวนาขึ้นมา คนที่มีสติปัญญามันแบบว่า ถ้าทางโลกเราต้องหาอยู่หากินทางโลกด้วย เรายังหาเวลามาเพื่อประพฤติปฏิบัติ หาเวลามาเพื่อความดีงามของใจของเรา อันนี้เป็นความจริงนะ สัจจะเป็นความจริง เวียนว่ายตายเกิดนี่ของจริง จิตนี้เป็นของจริง ของจริงมันต้องได้ศีล สมาธิ ปัญญา ได้อรหัมมรค ได้आสวักขยญาณตามความเป็นจริงอันนั้น มันถึงจะเป็นประโยชน์อันนั้น แล้วความจริงนี้หาที่ไหน

เราแสวงหากันอยู่นี้ เราศึกษากันอยู่นี้ เราศึกษามาจากพระไตรปิฎก เราศึกษามาจากโลกียปัญญา เราศึกษามาจากสัตถุชาตญาณ แต่ความจริงยังไม่มี “ธรรมะเป็นธรรมชาติ”...ธรรมะเป็นธรรมชาติก็จะคว่ำเอาใจใหม่ ธรรมะเป็นธรรมชาติ สัจธรรมมันก็เป็นอยู่ของมันตามความเป็นจริง แต่เป็นของเราหรือเปล่าละ ของที่เป็นสาธารณะกับของที่เป็นส่วนบุคคลมันแตกต่างกันนะ

ของที่เป็นสาธารณะ ทุกคนมีสิทธิ์ใช้ คุณิ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้เป็นสาธารณะ ใครมีโอกาส แล้วสาธารณะมีใครทำบ้างเราเป็นชาวพุทธ เราก็ต้องทำบุญกุศลกัน ไปวัดกัน ที่ระดับของท่าน

คุณิ เวลาสัตว์มันมีลูกของมัน นกมันไปหาเหยื่อหาหนอนมาป้อนลูกมัน มันให้ทานหรือเปล่า สัตว์มันก็ทำได้ สัตว์มันก็ทำของมัน ถ้ามันมีปัญญา สัตว์มันเลี้ยงลูกของมัน แต่มันไปเอาสัตว์อื่นมาเป็นอาหารของลูกมัน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติปัญญา เรื่องระดับของท่าน ท่าน เราเสียสละได้ เราทำของเราได้ แล้วเรามีสติปัญญาใหม่ เราจะทำความมั่นคงของจิตใหม่ ถ้าจิตมันมั่นคงนะ “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต” ใครทำสมาธิได้นะ มันจะมหัศจรรย์ มันมีข้อเท็จจริง มีเนื้อหาสาระไง มันไม่ได้มีแต่ทฤษฎีไม่ได้มีแต่ข่าวลือ

พระพุทธศาสนาทำบุญกุศลแล้วต้องได้บุญมาก คนถามบ่อยมากเลยว่า “ทำบุญกุศลกับพระอริยเจ้าแล้วจะได้บุญมาก ชาวพุทธก็ทำบุญกับพระอริยเจ้า ทำไมเศรษฐีโลกไม่เห็นเป็นชาวพุทธเลย”...เป็น เป็น เดียวเป็น

เศรษฐีโลกก็เศรษฐีโลก เศรษฐีโลกเขามีปัญญาของเขา เขาก็ทำของเขา เศรษฐีโลก เราไปวัด ค่ำกันด้วยทางวัตถุใจ แต่ถ้าเราวัดค่าด้วยความสุขในหัวใจสิ นี่ทำบุญกับพระอริยเจ้าทำไม คุณ องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาจ้างคนมาค่า เขาจ้างคนมาว่า ลัทธิต่างๆ เขามาฉ้อฉล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้อภัย ให้ทุกๆ อย่างเลย จิตใจที่เหนือกว่า จิตใจที่ยิ่งใหญ่กว่า จิตใจที่มีคุณประโยชน์มากกว่า เขาโกรธ ไม่โกรธตอบเขา เขาทำลายมา ไม่ทำลายเขา มันยิ่งใหญ่กว่าเขา สิ่งนี้ต่างหากที่สำคัญ ถ้าสิ่งที่สำคัญ สำคัญที่ไหนล่ะ

ถ้ามันเป็นความจริงนะ อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า พระอริยเจ้า กระทบขนาดไหน สิ่งทีกระทบที่เกิดขึ้น รู้ว่าเขาโกรธ แล้วเราก็รู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกใจใหม่ แล้วมันไม่โกรธตอบ มันเท่าทัน เท่าทันความรู้สึกนึกคิด รู้ว่าสิ่งนี้ผิด สิ่งนี้ไม่ควรเลย เขาไม่ควรทำลาย เขาพยายามหาหนทางบาปกรรมของเขา เราควรบอกเขา แต่ยังไม่บอกเขาไม่ได้ เรานิ่งอยู่ จนกว่าเขาแสดงอารมณ์จันเต็มทีของเขาแล้วนะ แล้วเราค่อยเตือนเขา ถ้าเขาระลึกได้ เขาจะเสียใจมาก แต่ถ้าเขาระลึกไม่ได้ เพราะมันหยาบ มันหนาเกินไป มันก็กรรมของสัตว์

อย่าดูถูกความนิ่งอยู่ของพระอริยเจ้า เพราะพระอริยเจ้ารู้ว่าพูดไปแล้วมันกระทบกระเทือนใคร แล้วกระทบกระเทือนมันเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ แต่ทางโลกเขาต้องแข่งขัน “ต้องมีเหตุผล ต้องคุยด้วยเหตุผล เหตุผลต้องคุยกัน”...คุยกันไปอีกร้อยชาติ เพราะต่างคนต่างเอาทิฐิมานะ

ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ เห็นไหม แต่ทางโลกนี้หมากัดกัน กัดกัน จะเอาชนะคะคานกัน แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า **ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมงฺกลมุตฺตมํ** แต่มันมีพาลชนคนพาล คนหยาบคนหนามันไม่ฟังเหตุฟังผล

แต่บัดนี้จิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนว่า ไม่ให้คบคนพาล ให้คบบัณฑิต คนพาลก็คนพาลของเขา ถ้ามันพาล มันพาลของมันต่อไป มันพาลจากคนนี้ไป ไปพาลข้างหน้า เดียวมันต้องไป

เจอเข้าสักทีหนึ่งแน่นอน คนพาลมันสร้างกรรมไว้ กรรมต้องให้ผลมันแน่นอน ช้าหรือเร็ว แต่เราเป็นบัณฑิต เราจะเอาความดีของเราไปแลกกับพาลชน? ถ้าเราแลกกับพาลชนนะ

เราหลบหลีกเขา เราหลบหลีก ถ้าหลบหลีก เขาบอกว่า “เป็นภาวะยอมจำนน เรายอมจำนน เราไม่ใช่คนจริง”

จริงกับหัวใจตัวเอง **จริงกับสติปัญญา** **จริงกับการเอาชนะตัวเองให้ได้** การเอาชนะตัวเองประเสริฐที่สุด ถ้าประเสริฐที่สุด เราชนะเราแล้ว จิตใจทุกๆ ดวงเป็นอย่างนี้หมด ถ้าเราชนะใจเราได้ คุณิ คนที่มันแพ้ใจของมันเอง มันถึงทำลายตัวมันเอง แล้วเอาแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจไปให้กับชาติกับตระกูล แต่ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา มันดีในตัวมันเอง

ถ้ามันส่งเสริม มันส่งเสริม ทำความดี ความดีมันให้ผลไปแน่นอน ไม่ต้องทำความดีแล้วจะให้ใครมานับหน้าถือตา ให้ใครมายกย่อง อันนั้น โลกธรรม ๘ ถ้าใครยังตื่นกับ โลกธรรม ๘ อยู่ นั่น คนนั้นยังเป็นเหยื่อ เขาจะเป็นเหยื่อกับโลก แล้วเขาจะโดนเบียดเบียนปาก แล้วเขาต้องคืนไป

แต่ของเรา ถ้าเราไม่ใช่พาลชน สิ่งนั้นมันเป็นสมบัติประจำโลก มันมีของมันอยู่อย่างนั้นแหละ จิตใจเราสูงกว่า มันเหนือโลก เขาจะพูดอย่างไร จะถูกจะผิด ข้อเท็จจริงมันเป็นข้อเท็จจริงวันยังค่ำ เขาจะพูดอย่างไรมันเป็นทัศนคติของเขา แต่ความเป็นจริงของหัวใจของเรา จิตใจเราสูงส่ง เราถือทัศนคติอันนี้ ถือความจริงอันนี้เป็นสมบัติของเรา เอวัง